

بسم الله الرحمن الرحيم

موضوع تحقیق: بررسی حقوق و وظایف متقابل همسران از منظر اسلام

گردآورندگان: عطیه عیوضی نژاد، ندا امانی

سعیده نوروزی، سارا محمدی (1)

استاد: سرکار خانم حسنی

1) طلبه های حوزه علمیه حضرت معصومه (س) رودبار

چکیده

حقوق و وظایف متقابل زوجین از اموری است که دین مبین اسلام برای تحکیم خانواده و رشد و بالندگی آن وضع نموده است. رعایت این حقوق و انجام مسئولیت های مربوط به آن سبب نزدیکی و صمیمیت بیش تر زوجین می شود و از بروز هرج و مرج در خانواده جلوگیری می نماید.

از نظر اسلام حقوق که از ریشه حق گرفته شده معانی مختلف دارد، ولی وقتی در برابر وظیفه قرار می گیرد؛ به معنی یک نوع حظ و نصیب است. حق و وظیفه دو موضوع متلازم هستند یعنی هر جا که وظیفه هست در مقابلش حق نیز وجود دارد. خلقت انسان با خلق زن و مرد و کشش آن دو نسبت به یک دیگر آغاز شد و خداوند حکیم خود از دواج را مایه آرامش نامید و عشق و مودت بین زن و شوهر را نشانه ای از آیات الهی ذکر کرد. ازدواج همواره عاملی برای ارضای نیاز های جنسی، عاطفی، روانی و معنوی انسان بوده و خانواده به عنوان اساسی ترین نهاد اجتماعی، زیر بنای رشد فرهنگ و تمدن بشری و یا انحطاط و سقوط آن می باشد. همه این اهداف مشترک وسیله ای است که حقوق و تکالیف مشترکی را بین زن و شوهر ایجاد نماید و هر دو طرف از این حق برخوردارند که طرف مقابل، تکلیف مربوطه را انجام دهد و هم چنین هر یک از زوجین وظیفه دارند تمام تلاش خود را برای انجام این مسئولیت به کار گیرند.

کلید واژه ها: حقوق، تکلیف، ازدواج، خانواده.

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
1) مقدمه.....	3
2) معانی حق و تکلیف.....	4
3) مفهوم ازدواج	5و6
4) مفهوم خانواده	6و7
5) ضرورت ارتباط	7و8
6) حقوق و تکالیف مشترک زوجین	17-8
7)حقوق اختصاصی مرد نسبت به زن	21-17
8)حقوق اختصاصی زن نسبت به شوهر.....	24-21
9)نشانه های احترام متقابل	26-24
10)رابطه عقل و عاطفه زوجین	27
11)نتیجه گیری.....	28
12)فهرست منابع:صفحه 29الی30	

باید دانست که آدمی موجودی اجتماعی و مدنی الطبع است، به دیگر افراد اجتماع نیازمند و خواهان انس و الفت با دیگران می باشد. انسان های عاقل و خردمند از امور جزئی صرف نظر می کنند و قدر خود را محترم می شمارند و مانع قطع ارتباط با خویشاوندان نمی شوند.

خانواده اجتماع کوچکی است که اجتماعات بزرگ تر در آن نهفته است. از این رو هر گونه کردار نیک یا بد خانوادگی در سوق دادن اجتماع به نیکی یا بدی موثر است.

زن و شوهر به محض پیوند مشترک مسئولیت هایی برایشان به وجود می آید که اگر به درستی عمل کنند محیط خانواده و در نتیجه اجتماع یکپارچه لبریز از صفا و صمیمیت می شود و رنگ معنویت به خود می گیرد. اگر زن و شوهر بر یک دیگر مهر بورزند و عاشق یک دیگر باشند خانه به محیط امن، آرام و مناسب برای رشد و کمال خود و فرزندان تبدیل خواهد شد. در بین اعضای خانواده ارتباط کامل برقرار است و اهداف و منافع مشترکی دارند؛ سعادت هر یک از اعضا به خوشبختی همه اعضا بستگی دارد و زوجین باید بعد از ازدواج به فکر مجموع اعضا باشند و تفکر فردی نداشته باشند.

ارتباط بین زوجین، مانند دو شریک، دو همسایه یا دو دوست نیست بلکه؛ بسیار بالاتر و در حد وحدت است.

معانی لغوی و اصطلاحی حق و تکلیف

(1) حق در لغت به معنای مطابقت، یکسانی، هماهنگی و درستی است

و در اصطلاح حق عبارت است از: نحوه ای از سلطه و توانایی که در پرتو آن صاحب حق می تواند مصلحت برای خود بدست آورد.

(2) تکلیف در معنای لغوی به معنای سختی است

و در اصطلاح به معنای موظف کردن در مقابل تعالیم الهی و تبعیت از امر و نهی پروردگار است.

تعریف ازدواج و هدف آن

ازدواج پیوند زنا شویی است که؛ بین زن و مرد بسته می شود.

در واقع نکاح عقدی است که به موجب آن زن و مرد به منظور تشکیل خانواده و شرکت در زندگی با

هم متحد می شوند. هدف از ازدواج، تشکیل خانواده است و روابط زوجیت مبتنی بر سکینه، مودت و

رحمت می باشد. چنان که خداوند در آیه شریفه اشاره می فرماید "وَمَنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ

أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً" (روم، آیه 21)

و از آیات خداوند این است که؛ برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید تا به آن سکینه و آرامش

بیابد و بین شما مودت و رحمت قرار داد. هدف از ازدواج که از آیات الهی بدست می آید رسیدن

به آرامش روحی می باشد. (کاتوزیان ناصر، 1366، ج 1، ص 20)

خانواده های نا بسامان گاه در آرامش بخشیدن، کسب آسایش و ابراز لطف و گاه در چشم پوشی از

اشتباهات و غفلت ها ناتوان هستند. هم چنین به همراهی زن با شوهر و عشق ورزیدن به همسر خود

رابطه عقل و عاطفه زوجین

الرَّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِهَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِهَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ (نساء/آیه 34)

مردان را بر زنان حق تسلط و نگهداری است، به واسطه آن چه خداوند برخی را بر برخی دیگر فضل داد و نیز برای این که مردان از مال خود به زنان نفقه می پردازند. بنابراین ریاست منزل با مرد است و چونان فرمانده حق قیومیت و سرپرستی بر زن دارد، البته این وظیفه سنگین تنها با حکومت بر دل میسر است و تسلط بر جسم به تنهایی موثر نمی افتد.

سرپرستی مردان از جمله، وجود تعقلی مردان و زنان عاطفی زنان است. کارهای تعقلی وظیفه مردان است و امور عاطفی بر دوش زنان و وظایف خانه داری، همسر داری، تربیت فرزندان نیاز به عاطفه قوی دارد و از مسئولیت های مهم و سنگین است. این وظایف بر اساس فطرت و آفرینش زن وضع شده و کاملاً با استعداد و توانایی آن متناسب است. حال آن که مردان بر حسب فطرت از عهده انجام این وظایف بر نمی آیند. طبیعی است که سلسله کارهایی فطرتاً به عهده زن ها واگذار شده است از عهده مردان بر نمی آید. زیرا؛ وجود مرد برای خانه داری و بچه داری خلق نشده است. مرد وجود تعقلی دارد که برای کارهای سنگین اجتماعی مناسب است. این اختلاف نه تنها تبعیض نیست، بلکه از نشانه ها و آیات الهی منشأ آرامش و دوستی در صحت میان مردان و زنان است.

(دهنوی حسین، 1390، ج 1، ص 17)

نتیجه گیری

ازدواج قرار دادی است غیر مالی؛ که بین زن و مرد به منظور تشکیل خانواده و ایجاد رابطه زوجیت منعقد می شود. این رابطه بر سه رکن آرامش، ابراز مهربانی و گذشت از خطاها استوار است.

ازدواج با خواستگاری مرد از زن آغاز می شود. در خواستگاری حاکمیت احساسات و تصنع و تکلف ممنوع است، خویشتن شناسی و واقع بینی ضرورت دارد. عقد نکاح برای زن و شوهر، حقوق و تکالیفی را به دنبال دارد که برخی از آن ها وظیفه و حق هر دو طرف است و برخی از حقوق و تکالیف است؛ یعنی زندگی بر اساس تکامل و تعالی روح انسانی.

اختلاف ناشی از مداخله، نفسانیات است و اگر رشد تعالی، هدف خانواده اسلامی باشد در مشکلات این مسیر یک دیگر را برای رفع موانع یاری می کنند. علاوه بر آن که استفاده از راهنمایی های یک راهنما: که زوجین جوان، اگر او را داور در مسیر تعالی قرار دهند؛ هر چند بر خلاف یکی یا هر دو نظر دهد می تواند باعث رفع کدورت ها بشود، شادی و همراهی خانواده را تضمین کند. از مجموع مطالب این نتیجه بدست می آید که در زندگی مشترک به محاسبه دقیق نیاز داریم. با محاسبه است که جای هر یک از نیاز ها در مجموع نیاز های خانواده آشکار و اولویت بندی می شود. به گونه ای باید زندگی کرد که دو وضع (نزدیک بینی منطقی) (دوربینی اصولی) در تضاد با یک دیگر نباشند و هر کدام در حد خود مورد توجه خانواده قرار گیرند، و آن چه به این محاسبه کمک می کند اندیشیدن است.

فهرست منابع

- 1) قرآن
- 2) نهج البلاغه
- 3) امینی ابراهیم، آشنایی با وظایف و حقوق زن، سال 1390، چاپ 14، ص 58، انتشارات: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، بوستان کتاب
- 4) ایمانی محسن، ارتباط با خانواده همسر، سال 1388، چاپ 4، ص 4، نشر اصفهان حدیث راه عشق،
فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا
- 5) بداغی فاطمه، اخلاق و حقوق خانواده، سال 1388، چاپ 4، ص 60، نشر اصفهان حدیث راه عشق
معاونت مطالعات و تحقیقات سازمان ملی جوانان
- 6) حسینی داود، روابط سالم در خانواده، سال 1390، چاپ 19، ص 37، قم موسسه بوستان کتاب، مرکز چاپ
و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم 1386
- 7) دهنوی حسین، گلبرگ زندگی، سال 1390، چاپ 60، ص 17، ناشر خادم الرضا، چاپ عمران، قم ستاد
اجرایی توسکا
- 8) شریعت زاده محمود، آیین زندگی از دیدگاه قرآن و عترت، سال 1387، چاپ 2، ص 125، ناشر انتشارات
خادم ارضا، لیتو گرافی و چاپ کوثر.

9) کاتوزیان ناصر، حقوق خانواده، سال 1366، ص20، انتشارات اسلامیه، شرکت سهامی انتشار، چاپ خانه

حیدری

10) مجلسی محمد باقر، بحار الانوار، سال بیتا، چاپ 15، ص252، موسسه الوفاء، بیروت، بر اساس

حروفچینی فیپا

11) مصطفوی سید جواد، بهشت خانواده، سال بیتا، چاپ 14، ص40، انتشارات هاتف مشهد، فهرست نویسی

بر اساس اطلاعات فیپا

12) ملکی حسن، با مشکلات همسر چه کنم، سال 1388، چاپ 4، ص17 و 18، اصفهان حدیث راه

عشق، حروفچینی بر اساس اطلاعات فیپا، سفارش سازمان ملی جوانان معاونت مطالعات و تحقیقات

13) یثربی سید محمد، حقوق خانواده 2، سال 1390، چاپ 1، ناشر علامه بهبهانی، فهرست نویسی بر اساس

اطلاعات فیپا

14) www.normags.com

